Poštnina plačana v gotovini

GORENJSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV KRANJ

Leto IV. Št. 14 | Kranj, 5. aprila 1951 | Cena din 3·—

Vedno več novih proizvodov daje „SAVA" v Kranju v prid naše osamosvojitve

S tekmovanjem v počastitev 10-LETNICE OF so v „Savi" že 21. marca izpolnili letošnji četrtletni plan

V soboto 31. marca zvečer so imeli v tovarni gumijastih izdelkov „Sava" v Kranju lepo svečanost, na kateri je ta vzorni kolektiv prejel prehodno zastavo vlade LRS za dosežene uspehe v drugem polletju lanskega leta. Diplomo in zastavo jim je v imenu vlade LRS izročil tovariš Voljč Ignac, minister gozdarstva LRS. K temu visokemu uspehu so kolektivu izrekli iskrene čestitke tudi ostali predstavniki naše oblasti in množičnih organizacij, med drugim tudi tovariš Borc Mavricij, tajnik Glavnega odbora ZS Slovenije, ki je imel kratek, toda jedrnat političen nagovor, v katerem je prikazal zunanje politično položaj v svetu. Na koncu je dejal, da kolektiv „Sava" s svojimi dosedanjimi delovnimi uspehi dokazuje, kako naši delovni ljudje odgovarjajo na vojno-hujskaško propagando s pravim delom za mir z nenehno ostro borbo za izgraditev trdnih temeljev svoji socialistični domovini.

Tovarna „Sava" v Kranju je tokrat že sedmič prejela prehodno zastavo za uspešno opravljene naloge v petletnem planu, to pot prvič od vlade LRS za drugo polletje lanskega leta. Posebno važno je poudariti, da je ta uspeh prišel do popolne veljave ravno skozi šestmesečno tekmovanje v počastitev 10 letnice Osvobodilne fronte, ki ga je kolektiv začel 1. oktobra lani po šahovskem turnirskem načinu. V njem je vseskozi sodelovalo 24 proizvodnih brigad. V zadnjem tromesečju lani je bil četrtletni plan izpolnjen količinsko s 115,14%, po vrednosti pa celo s 125.91%. Letošnji četrtletni plan pa so izpolnili že 21. marca in to količinsko s 113.43%, po vrednosti pa 114.85%. Petletni plan je bil na ta način izvršen že 5. februarja, o čemer smo že podrobno poročali. Na tej proslavi pa je tovariš direktor Mikuš omenil dve pomembni racionalizaciji in proglasil tri racionalizatorje, ki so sodelovali pri teh delih.

To je predvsem tehnična izpopolnitev nakladalnega transporterja za premog, ki že obratuje v Naklem in s pomočjo katerega je bilo odpravljeno dosedanje ročno nakladanje z lopatami, pri katerem so porabili 4 delavci nad 20 minut za naložitev tri in pol tonskega avtomobila. To delo zdaj izvrši en sam delavec v 6 minutah. Pri tej racionalizaciji je dosežen letni prihranek za 58.125 din. Racionalizatorja Dobrave Bruno in Sedej Alojz sta prejela vsak po 6.000 din nagrade. Druga racionalizacija je delo tovariša Oman Cirila, ki je dosedanjo ročno obrezovanje podplatov in podpetnikov s škarjami spremenil v strojno in tako občutno zmanjšal delovno silo ter povečal delovno storilnost pri tej izdelavi. Letno bodo tako prihranili okoli 150.000 din, za kar je tov. Oman prejel 5400 din nagrade.

Omembe vredno je tudi dejstvo, da so v zadnjem tromesečju lani znižali pri vulkanizaciji odpadek in iztis za 0.61%, pri gumiranem blagu pa celo za 1.08%, kar predstavlja več stotisoč din prihranjenega denarja. V tovarni, ki izdeluje doma že celo vrsto izdelkov, ki smo jih morali pred vojno uvažati iz inozemstva, delajo naši strokovni delavci, tehniki in inženirji stalno na novih poizkusih, kako uvesti nove izdelke v delo, ki jih še ne izdelujemo doma.

Zdaj so že uspešno končani poizkusi za uvedbo izdelave brusnih plošč na podlagi gumene vezi za rezanje in brušenje najtršega jekla. Te brusne plošče smo dozdaj uvažali za drag denar, ker so bile potrebne naši kovinski industriji. Uporabljajo se v glavnem za brušenje krožnih žag, povrtal in drugega finega orodja iz brzoreznega jekla, dalje za brušenje navojev in sploh za razrezovanje trdih kovin. Navadne brusne plošče so vezane s keramično, silikatno ali bakelitno vezjo. Prednost plošč na podlagi gumene vezi je v tem, da so zelo elastične in imajo večjo trdoto, vsled česar jih je možno uporabljati tudi za velike naobodne brzine (do 80 m na sekundo), kjer se dosežejo zelo veliki, poleg tega zelo natančni rezalni učinki. Na teh poizkusih, ki sta jih uspešno končala, sta delala neumorno tov. Cof Bogo in Mravlje Silvo, tovarniška tehnika, in s tem predala tovarni „Savi" nov izdelek, ki pomeni novo osamosvojitev v našem gogospodarstvu. Naši državi bodo z novim izdelkom prihranili nove stotisoče na dragocenih devizah, ki bi šle drugače za ta produkt v tujino. Tako delajo v tovarni Sava naši ljudje na vseh področjih v prid skupnosti.

Nova delovna odlikovanja

V četrtek 29. marca so bila podeljena nekaterim delavcem podjetja Inteks, Tiskanina in Obutev delovna odlikovanja. Tov. Kocbek Edvard, podpredsednik Prezidija LS LRS, je podelil v imenu vlade LRS odlikovanja trem delavcem tovarne Inteks: **Malovrh Veri, Torkar Ani, Zupan Janezu**, odlikovanje **„Red dela III. stopnje"**, 7 delavcem: **Vrtačnik Julki, Volčič Mariji, Kadivec Mariji, Mežek Mariji, Faladore Dominiku, Plut Vidi, Roblek Francki** pa **„Medaljo dela"**.

Tov. Lubej Franc, sekretar LS LRS je isti dan podelil odlikovanja 18 delavcem podjetja Tiskanina in sicer: **„Red dela III. stopnje" Križaj Kristini in Podgoršek Mariji. „Red dela II. stopnje" Aleš Jožetu, Bakovnik Miheli, Bergant Jerneju, Kristan Jožetu, Kepic Ani, Kompare Viktorju in Mravlje Pavli. „Medaljo dela" Ambrož Antonu, Valant Štefanu, Dolinar Jožetu, Zavrl Karlu, Jerkič Avgustu, Kalan Frančiški, Rant Kristini, Rukli Ljudmili in Teran Srečkotu.** Prav tako je podelil tov. Lubej Franc odlikovanja 12 delavcem podjetja „Obutev" in sicer: „Red dela III. **stopnje" Japelj Stanku in Košnik Janezu in „Medaljo dela" Brzin Janezu, Gradišar Jerneju, Debeljak Janezu, Jurgele Francu, Perko Jožetu, Pužem Francu, Piškur Karlu, Rogelj Ignacu, Rozman Miroslavu** in **Rozman Antonu.** Pri podelitvi odlikovanj so bili navzoči zastopniki MK KPS, OF in MLO. Čestitkam navzočih se pridružujemo!

R. D.

7. april – mednarodni dan zdravstva

Naše ljudstvo bo obenem z ljudstvom vsega sveta dne 7. aprila prvič v zgodovini praznovalo mednarodni dan zdravstva. Na ta dan pred tremi leti je bila ustanovljena v okviru OZN svetovna zdravstvena organizacija s sedežem v Ženevi. Naša socialistična država se je med prvimi pridružila skupnosti 74 držav ter dala na razpolago vsa sredstva, da se izpolnjujejo načela te najpomembnejše socialne organizacije.

Ves svet bo praznoval ta dan pod geslom: **Zdravje našim otrokom in otrokom vsega sveta!**

Kako veliko važnost polaga naše državno in partijsko vodstvo ravno zdravstvu, je razvidno iz široke razgibanosti vsega zdravstvenega delovanja v državi. Samo na področju mesta Kranja in okraja Kranj-okolica imamo poleg ustanovljenih otroških dispanzerjev in posvetovalnic devet novih materinskih posvetovalnic, ki jih vodijo zdravniki s sodelovanjem medicinskih sester. V teh poslovalnicah dobivajo matere navodila in pomoč za rast, razvoj in zdravje svojih najmlajših. Medicinske sestre obiskujejo po domovih dojenčke. V 5 otroških jaslih rastejo otroci pod strokovnim zdravstvenim nadzorstvom. Prav tako je bilo v zadnjem času ustanovljenih več posvetovalnic za noseče. Da bi bilo zdravje bodočih pokolenj v resnici zagotovljeno, je naša oblast poskrbela z uredbo, da bo **obvezno vsaka žena pred porodom zdravniško pregledana.** Ta uredba je že v tem kratkem času pokazala velike uspehe.

Že omenjena mednarodna organizacija s svojim odsekom za zaščito matere in otroka UNICEF pošilja zdravila in močna hranila za dojenčke iz Mednarodnega dečjega fonda (MDF) državam, ki same zaradi povojnih gospodarskih težav teh sredstev nimajo v zadostni količini.

Poleg navedene skrbi za najmlajše, oblast ne zanemarja drugih zdravstvenih ustanov. Organizacija zdravstveno poliklinične službe je razpredena tako, da je zdravniška pomoč vsakomur omogočena.

Poleg zdravljenja pa skrbi za preprečevanje bolezni naša preventivna služba. Z zdravstvenimi predavanji po raznih krajih se širi zdravstvena prosveta, poleg tega pa naša sanitarno epidemiološka postaja budno čuva s svojimi ukrepi zdravje naših ljudi. Raziskuje in odstranjuje legla nalezljivih bolezni, če pa se pojavijo, z dezinfekcijo uničuje njihove klice, nadzoruje promet z živili, kontrolira pitno vodo in sploh skrbi za javno higieno, kakor tudi higieno obratov. Omenimo naj tudi razna zaščitna cepljenja proti davici, kozam, BCG itd.

V borbi proti jetiki delujeta poleg instituta na Golniku protituberkulozna dispanzerja v Kranju in Škofji Loki, ki jih upravljajo medicinske sestre pod vodstvom zdravnikov specialistov iz Golnika. V teh ustanovah je lahko vsak državljan brezplačno rentgenološko in klinično pregledan. Medicinske sestre obiskujejo tuberkulozne bolnike po domovih, jim pomagajo z nasveti in v tesnem sodelovanju z organi ljudske oblasti preprečujejo širjenje jetike.

Nad eno leto deluje tudi antivenerični dispanzer v Kranju, čigar naloga je zdravljenje in preprečevanje spolnih bolezni. Tudi to delo je tesno povezano z organi ljudske oblasti.

Mednarodni dan zdravstva praznujemo v prizadevanju za varstvo in ohranitev zdravja ljudi in za napredek zdravstvene službe, kar je porok za mirno graditev socializma.

Tržiški usnjarji so dobili priznanje

Med naše najboljše delovne kolektive usnjarske stroke so se uvrstili tržiški usnjarji iz tovarne „Runo". Če so jim še pred nekaj leti očitali, da zaostajajo v prizadevanjih za povečanjem proizvodnje in izboljšanjem kvalitete in je bil ta očitek že tedaj neutemeljen, so uspehi, ki so jih dosegli tržiški usnjarji lani in letos tem večjega pomena. Že v drugem polletju lani so precej presegli proizvodni plan. V republiškem turnirskem tekmovanju so si priborili tretje mesto. Medtem ko je po drugih tovarnah tekmovala komaj desetina delavcev, je v tovarni Runo tekmoval ves delovni kolektiv. V zadnjih mesecih so s popolno tehnično reorganizacijo močno izboljšali kvaliteto usnja, s katero so omogočili naši čevljarski industriji izdelavo novih kvalitetnih modnih čevljev, ki bodo že v aprilu na razpolago široki potrošnji.

Člani delovnega kolektiva Runo pa niso samo odlični usnjarji. Njihovo delo sega na vsa področja fizkulture in alpinistike, velika večina se udeležuje kulturno prosvetnega dela. Da v prostem času radi pomagajo tudi s prostovoljnim delom, potrjuje lepa sindikalna dvorana, katere otvoritev so praznovali minulo soboto obenem s slavjem o podelitvi prehodne zastave in denarne nagrade, ki so jo prejeli od Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije za uspehe, dosežene v drugem polletju lanskega leta.

Tekmovanje kovinarjev v Železnikih

Sindikat kovinarjev v Železnikih se je v okviru tekmovanja za 10. obletnico OF obvezal, da bo podaljšal tekmovanje do 29. novembra in do takrat izpolnil letni proizvodni plan.

Komisija, ki sestoji iz vodij oddelkov, prouči mesečno dosežene uspehe. Tako so dosegli v obratnem tekmovanju posamezni oddelki te-le rezultate: od 70 dosegljivih točk je do sedaj največ dosegel oddelek fine mehanike. Sledijo mu produkcija, galvanika, orodjarna, avtomatski oddelek, paketirnica in pomožni oddelek.

S preureditvijo strojnega parka je podjetje skrajšalo delovni proces pri preciznem šestilu. V produkciji tega artikla, s katero se bavi NIKO zadruga šele eno leto, so bili doseženi že lepi uspehi. Poleg prvih enostavnih garnitur, ki so obsegale le najnujnejši risalni pribor, izdeluje danes podjetje že večje in popolnejše garniture preciznega šestila. Prav tako je zadruga v mesecu februarju izdelala prvo dvoskodelično analitsko tehtnico.

Delovna disciplina se je v obratu povečala za 20%, s čimer so odpravljeni domala vsi neopravičeni izostanki. Rednih tedenskih sestankov se članstvo udeležuje 98 odstotno. V zvezi s tekmovanjem je podjetje ustanovilo smučarsko sekcijo, vključilo v moto krožek 8 novih članov, v telovadno društvo 11, v planinsko 5 in v dramski krožek 4 nove člane.

Z. J.

Nad 5 milijonov dinarjev so invalidska podjetja dala v invalidski proračun

V nedeljo 1. t. m. se je vršil okrajni občni zbor vojaških vojnih invalidov za Kranj-mesto in Kranj-okolico v dvorani JA v Kranju. Poleg polnoštevilnih delegatov je zboru prisostvoval tudi podpredsednik GO ZVVI tov. Durjava Avgust in predstavniki ljudske oblasti in političnih organizacij. Tajniško poročilo je podal tov. Cvikel Jože, iz katerega je razvidna velika aktivnost dela naših invalidov na vseh področjih gospodarske in politične dejavnosti. Tako so med drugim njihova invalidska podjetja v našem okraju lani prispevala v državni proračun 47 milijonov dinarjev tržnega dobička in davka na promet proizvodov, dočim je iz doseženega dobička teh podjetij prišlo v invalidski proračun nad 5 milijonov dinarjev.

V političnem delu so naši invalidi bili zelo razgibani, saj so pri zadnjih volitvah tekmovali s tovariši iz Maribora, kje bodo dosegli boljši uspeh in so pri tem izšli iz tega tekmovanja kot zmagovalci. Razen tega so imeli 88 množičnih delovnih sestankov, 43 študijskih večerov in 9 samostojnih kulturno-prosvetnih prireditev.

Po podanem poročilu se je razvila živa in plodna razprava, v kateri so posamezni delegati iznašali delovne uspehe iz področja svojega kraja ter nakazali gotove pomanjkljivosti, katere bodo skušali odpraviti. Na koncu zborovanja so bile volitve novega odbora ter je sprejeta tudi delovna resolucija, v kateri je med najvažnejšimi sklepi podčrtan sklep, da bo ta naša organizacija tesno sodelovala z OF pri vseh političnih in gospodarskih nalogah

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE KOS IN SRPOV V TRŽIČU

je 29. marca, to je 4 dni pred rokom izpolnil plan za prvo tromesečje. Da je bil plan izpolnjen predčasno, je predvsem zasluga velike delovne zavesti delavcev, predvsem pa dobrega vodstva in vsestranske pomoči članov delavskega sveta in upravnega odbora.

Utrjujmo organizacijo OF

DROBNE VAŽNE VESTI

Motorna ladja „Slovenija“, ki ima 9.200 ton nosilnosti in je ena najmodernejših trgovskih ladij na svetu sploh je koncem marca svečano dočakana prispela v domače pristanišče Reko.

Beograd šteje danes že 492.600 prebivalcev, kar priča o ogromnem razmahu življenjske moči naše prestolice po osvoboditvi.

Železarna v Zenici je izpolnila četrtletni plan 3 dni pred določenim rokom.

V Splitu bo v letošnjem letu izročeno prometu pionirsko kopališče, kjer bodo lahko otroci iz Splita in oni, ki bodo prihajali iz drugih krajev države, prebili poleti svoj prosti čas.

Letos in prihodnje leto bo pri nas zgrajenih poleg 27 dosedanjih še 35 novih elektrarn, ki pa še ne bodo zadostile vseh potreb in nekaterim republikam bo kljub temu še primanjkovalo električne energije.

Jugoslovanski Rdeči križ je prejel od norveške organizacije „Europahjelpen“ 13 vagonov razne hrane in ribjega olja v skupni vrednosti 500.000 norveških kron.

V Titogradu so končali zadnje priprave za zgraditev prve livarne v republiki Črni gori. Livarna bo imela dve peči za litje jekla in brona in bo dograjena še letos.

Racionalizatorji v Litostroju so lani s svojimi predlogi prihranili državi nad 8 milijonov dinarjev. Izumili so razne tehnične pripomočke, s katerimi je omogočena štednja dragocenega materiala in časa.

Od 15.—30. septembra bo tudi letos v Zagrebu velesejem, ki bo razstavljal predvsem tiste proizvode, ki jih izvažamo ali ki so namenjeni za izvoz. Imel bo popolnoma trgovski značaj.

Iz Bolgarije je v poslednjih 10 dneh pribežalo v našo državo 130 bolgarskih državljanov. Večina med njimi so kmetje, ki so pobegnili zato, ker niso prenesli nasilja, ki ga izvajajo nad bolgarskim ljudstvom informbirojevci.

Dve razstavi v Poljanski dolini

V Sovodnju . . .

Sovodenj je vas, ki leži prav na koncu Poljanske doline, sredi hribov. Človek bi mislil, da v tem oddaljenem kraju ni kulturnega življenja. Vendar že sama stavba zadružnega doma pove, da tudi tu klije novo življenje.

Dne 25. marca je zaključil svoje delo izobraževalni tečaj, ki se je pričel 12. februarja. 18. deklet iz Sovodnja in okolice je obiskovalo ta tečaj dnevno od 8. ure pa do 11. ure ponoči, često tudi do 2. ure zjutraj. Koliko je bilo v tem požrtvovanja, ve samo tisti, ki pozna blatna hribovska pota v deževnem in snežnem vremenu. Ta pridnost se je najvidneje pokazala na razstavi ročnih del.

V lepo okrašeni sobi osnovne šole v Sovodnju so gojenke tečaja razstavile svoja dela dne 25. in 26. marca. Razstavile so vrsto oblek, ženskega in moškega perila in otroških oblačil. Vseh razstavljenih kosov je bilo čez 230. Pokazale so tudi pletene jopice, blazine, prte in prtiče. Marta Kokalj, hči malega kmeta, ki je sodeloval v osvobodilnem gibanju vse od leta 1941, je napravila čez 20 izdelkov. Prav toliko jih je razstavila tudi 19 letna Burnik Marica. Ti dve sta se odlikovali predvsem v izdelavi oblek in perila. V kuhanju pa je pokazala največje zanimanje Peternelj Dorica, mati dveh otrok, ter Kokalj Milka, sestra prej omenjene Marte Kokalj. Največ ročnih del je pa napravila 20 letna Bogatajeva Pepca, odlikovala pa se je tudi Marinka Šifrerjeva. Velika vrednost tečaja je v tem, da so se dekleta naučile predvsem praktičnih izdelkov, ki jih mora znati vsaka dobra gospodinja. Vendar ni bila estetska stran prav nič zapostavljena.

Še eno vprašanje moramo rešiti. Kdo je zbral dekleta v tem uspelem tečaju? V preteklem letu sta prišla v Sovodenj mlada učitelja Štefan in Cvetka Žargi. Z njunim prihodom je zavladalo v Sovodnju razgibano kulturno življenje. Tov. Štefan Žargi je znal izkoristiti težnjo mladih ljudi iz Sovodnja in okolice ter jih združiti v tečaj. Sam je poučeval računstvo, slovenščino in petje, njegova žena Cvetka pa o negi dojenčkov. Da se je tečaj mogel vršiti, je učitelj Žargi ob podpori KLO postavil v šolskih prostorih obsežen štedilnik. Zdaj popravljajo vodovod, v načrtu pa imajo tudi napeljavo elektrike in popravilo šole.

Želimo, da bi pri tem delu dosegli še več uspehov.

. . . in v Trebiji

Na dan 25. marca so se zgrinjale množice iz žirovskega, gorenje-vaškega in vseh okoliških predelov k razstavi gospodinjskega tečaja, in k koncertu gasilske godbe iz Medvod, ki jo je vodstvo tečaja povabilo k zaključku tečaja.

Trebija ima že tradicijo v prirejanju raznih praktičnih tečajev. Zato tudi ni bil tolikšen obisk iz bližnjih vasi, ker je večina deklet že posečala lanski tečaj. Zato je vodja tečaja tov. Slapar Niko uredil letošnji tečaj na internatski način. V tečaju so se zbrala dekleta iz Trebije, Gorenje vasi, Žiri, celo iz idrijskega okraja so prišle. Tov. Slapar je poučeval slovenščino, računstvo in higieno, njegova žena Iva pa gospodinstvo, ročna dela in serviranje. Učiteljica Primožič Marija pa je poučevala kuhanje. Tečaj so poživeli tudi s predavanji s področja biologije in zdravstva.

Razstavni prostori so obsegali dve sobi. Poleg oblek in perila smo imeli priliko videti najrazličnejša ročna dela.

Zanimiv je bil tudi pionirski kotiček, kjer so pionirji razstavljali čipkarske in lesne izdelke.

Gojenke so si v tečaju medsebojno pomagale z materialom in so same vodile svojo upravo in knjigovodstvo. Pri tečaju je pomagal tudi tov. Humer Jože.

SEM IN TJA PO ŠIRNEM SVETU

Zopet čez 38 vzporednik? Mac Arthurjeve vojne sile ZN so v svoji nedavni ofenzivi uspele in skoraj vsa Južna Koreja je sedaj v oblasti 8. armade. Med tem pa vlada na nasprotni strani velika aktivnost v dovažanju ojačanj in materiala za 40—45 divizij, ki se pripravljajo na protinapad. Po zadnjih vesteh je med Veliko Britanijo in ZDA dosežen sporazum o črti, kjer se morajo sile ZN ustaviti in to na zapadnem delu korejskega bojišča, ki poteka nekoliko pod 38. vzporednikom, na vzhodnem delu pa nekoliko severneje od vzporednika.

V Indokini se razvijajo zopet srditi boji med francoskimi odbrambenimi silami in Ho Ši Minhovimi četami, ki so prešle v ofenzivo 20 km severno od Hajfonga.

Stavka v Barceloni, pri kateri je sodelovalo 300.000 ljudi, je globoko odjeknila v svetu. Čeprav sta jo vlada in policija v krvi zadušili, bo imela ogromen vpliv na mednarodni položaj Španije. Zahodne države zdaj odločneje nasprotujejo sprejemu Španije v Atlantski pakt in smatrajo, da protisovjetska usmerjenost sedanjega španskega režima še ni zadostna kvalifikacija za sodelovanje z njo.

Med Grčijo in našo državo je bila podpisana pogodba o letalskem prometu. Poleg drugih je to še ena naša zveza z zunanjim svetom in to preko Aten. Grčija pa bo s tem povezana s Srednjo Evropo.

Po nepopolnih podatkih je v ZDA okrog milijon naših izseljencev. Od teh je okrog 300.000 Slovencev, 600.000 Hrvatov in 100 tisoč Srbov, dočim je Makedoncev le nekaj deset tisoč. Največ izseljencev je zaposlenih v rudarstvu, industriji jekla, gumija in avtomobilov.

Delo in problemi pionirskih organizacij v Kranju

V jeseni, ko smo volili pionirske svete in štabe pionirskih odredov, je bilo v Kranju kaj živahno. Pionirji so izrazili želje, da bi obiskovali različne krožke: modelarske, fizkulturne itd. Delo je v nekaterih odredih prav lepo napredovalo. Pripravili so proslave 29. novembra, proslavili so dan JA, obiskali na ta dan oficirje, sodelovali pri prireditvah za Novoletno jelko, igrali celo simultanko z dedkom Mrazom, mamicam za dan žena pripravili prijetna presenečenja z darilci itd. Sodelovali so pri proslavi 8. marca, pionirji na Primskovem pa so na ta dan poklonili materam padlih borcev v košaricah, narejenih z lastnimi rokami prvo spomladansko cvetje. Pionirska zbora I. in II. gimnazije sta nastopila na reviji pevskih zborov in dosegla oblastno tekmovanje.

V pionirsko organizacijo na Primskovem je vključenih 231 pionirjev. Najaktivnejši je krožek za ročna dela, ki ga obiskuje 53 pionirjev, prvi uspeh pa so pokazali ob 8. marcu, ko so naredili mamicam robčke. V elektrotehničnem krožku, kamor se je javilo le 5 pionirjev, jih dela sedaj 42, v moto krožku 39, v šahovskem 20, v lutkovnem in dramskem 27, v pevskem zboru 26, v fizkulturnem krožku 34 in v vrtnarskem 16. Za vrtnarskega so dobili gnoj od komande JA, svoje pridelke pa bodo prodajali pionirskim kolonijam.

Odredni štab in pionirski odred se že pripravljata na pionirski dan 6. maja. Na otroškem sejmu bodo imeli lastno stojnico, kjer bodo prodajali svoje lepe izdelke; znali pa so pritegniti k delu tudi druge. Izkupiček bodo uporabili za letni oddih in za krožke. Pozabili niso na pionirsko igrišče, ki ga bodo s pomočjo tovarne IBI naredili do 27. aprila.

Kako pa je v drugih odredih? V Mladinskem domu so vključeni vsi gojenci v pionirski odred in vsi sodelujejo v krožkih. Manj živo je zadnje času v odredu na Rupi, Planini in v Struževem. Odred in pionirski svet na terenu Center ne delata, v Stražišču delajo le nekateri krožki, odredni svet pa je zvodenel.

Težave so v Kranju velike. Obstoja pomanjkanje prostorov in raznih malenkosti. Treba je bilo veliko volje in požrtvovalnosti, da ponekod delo teče. Uspehi so vidni tam, kjer je pionirski svet res pravi svetovalec in pomočnik pionirjem. Pokazalo se je, da smo formirali tudi prevelike odrede, ker se vsi pionirji med seboj ne poznajo. V aprilu bodo zato nekateri odredi razdeljeni. Zaradi reorganizacije bodo izvoljeni tudi novi pionirski sveti.

Pokazalo se je, da se nekateri krožki v okviru odreda ne razvijajo, zato so pristopila naša društva k organiziranju „društvenih svetov prijateljev otrok“, ki bodo skrbela za razvoj podmladka. Do sedaj so organizirala društvene svete šahovsko, planinsko in telovadno društvo. Ustanovljeni pa bodo še pri sekciji namiznega tenisa in Korotanu, Ljudski tehniki in drugod. Pionirji bodo imeli s takim sistemom širši razvoj. Skupine bodo imele svojega vodjo, tekmovali pa bodo vedno le za odred, v katerega spadajo.

Pereč problem so tudi otroška igrišča. Sklep zadnje seje mestnega pionirskega sveta je bil, da moramo zgraditi čim več igrišč in dati v ta namen na razpolago nekaj denarja. Ostalo pa bodo prispevala podjetja. Tovarna IBI bo pomagala pri zgraditvi igrišča na Primskovem, Iskra bo gradila igrišče pri tovarni in na Planini, Sava je prispevala za tri igrišča na terenu Rupa 50.000 din, itd.

27. aprila na dan 10. obletnice OF bo pionirski partizanski pohod in skupen zbor na krajih velikih borb v času NOB.

6. maja pa bo v Kranju pionirski dan, združen z otroškim sejmom, na katerega se bodo pionirji temeljito pripravili. Komisija za letovanje že skrbi, da bodo naši najboljši pionirji preživeli prijetne počitnice.

Želimo, da bi stopila vsa naša društva na pot šahovskega, planinskega in ostalih društev, na terenu pa bi se moralo večje število ljudi vključiti v delo za razvoj naših otrok.

R. D.

KUD „Janko Kermelj“ iz Reteč tekmuje za 10. obletnico OF

Naše društvo je bilo ustanovljeno med prvimi KUD-i v okraju. Združuje Reteče in Gorenjo vas. Radi bi vključili tudi vas Godešič iz istega KLO, pa so tam ustanovili svoje KUD, ki je tudi zelo delavno.

Težave imamo, ker nimamo lastne dvorane, niti prostorov, tako da smo gostje šole. Društvo je bilo že vsa povojna leta precej delavno, najbolj pa se je potrudilo letos za 10. obletnico OF.

Prijavili smo tekmovanje v vseh odsekih in še v izvedbi tečaja. V tem času smo imeli 4 seje in 3 članske sestanke, da je povezava in aktivnost večja. Društvo je uspešno sodelovalo pri vseh proslavah in zlasti pri Novoletni jelki.

Revna in zapuščena knjižnica je zaživela. V času tekmovanja je narasla od 165 na 351 knjig; sami smo dali od svojih skromnih sredstev 4.400 din, okrajni IO LP pa je prispeval še 2000 din zanje. Knjižnica posluje redno vsako nedeljo. Čitateljev je le 44, a so v tem času prebrali 227 knjig. Kupili smo tudi knjižno omaro.

Lani smo imeli zgleden izobraževalni tečaj, letos pa smo organizirali praktičen tečaj šivanja, krojenja in kuhanja, ki ga obiskuje 45 tečajnic, kar predstavlja 5% prebivalstva. Tečajnice poslušajo tudi predavanja, ki so vsak petek. Udeležuje se jih tudi ostalo občinstvo. Doslej je bilo najbolje obiskano predavanje dr. Ranta na Godešiču o Slovenski Koroški; bilo je nad 300 poslušalcev. Zanimiva in dobro obiskana so bila tudi ostala skioptična predavanja, ki jih je bilo 11. Videli smo Julijske Alpe, Karavanke, Dolomite, Kamniške planine, delovanje vulkanov, potovanje na Etno in Mt. Blanc, kmečke upore in zdravstvo. Predavatelji so bili iz domačega kraja in dr. Kmet iz Ljubljane. Na razstavi 8. aprila pa bodo tečajnice pokazale svoje izdelke.

Članstvo KUD-a je na svojem sestanku sklenilo, da bomo s skioptičnimi in drugimi predavanji še nadaljevali vsak petek do velikih poljskih del.

Med najaktivnejšimi odseki je jazz „Žaba“ pod vodstvom Kosenčan L. ml. s 7 člani, ki deluje že od leta 1947. in ima redne tedenske vaje. V času tekmovanja so sodelovali pri 6 prireditvah, 3 krat pa tudi izven domačega kraja. 1. aprila so tekmovali na Trati.

Društvo ima tudi 2 pevska zbora, ki jih vodi Korenčan L. st. Moški zbor je sicer po vojni že večkrat priložnostno vadil in nastopal, letos pa smo ga za stalno osnovali in je že dvakrat nastopil. Sedaj šteje 35 pevcev in 1. aprila so tudi tekmovali na Trati.

Pionirski zbor obstoja že vso povojno dobo. Trikrat je že tekmoval in se vedno uvrstil med prve. V času tekmovanja je že 5 krat nastopil in bo tudi letos tekmoval. na Trati.

Dramatski odsek je prijavil za tekmovanje Nušičeve „Žalujoče ostale“. Trimesečno delo je bilo uspešno; okrajna komisija nas je ocenila z 81% doseglivih točk. Igro smo že dvakrat ponovili zunaj.

Kot osrednjo prireditev sezone pripravljamo „Dan kulture“, ki smo ga mislili izvesti 1. aprila, a ga bomo morali zaradi tekmovanja prestaviti na 8. april. Razstava bo v reteški šoli, akademija pa na Godešiču in še pri Sv. Duhu.

V tem dnevu bo izvedena razstava praktičnega tečaja, nastop moškega zbora s 6 pesmimi, pionirskega zbora s 7 pesmimi, jazza s 7 točkami in še dve recitaciji.

KUD deluje tudi pri pionirski organizaciji v Retečah, kjer je prevzel pevsko, tehnično in fizkulturno skupino. Pionirjem smo zgradili 12 metrsko skakalnico, sedaj pa jim pripravljamo igrišče.

Ta pregled dela pa ne more zajeti vsega truda in drobnega dela, niti dela odbora, niti posameznikov. Seveda so še mnoge pomanjkljivosti, vsi pa jih sproti odstranjujemo.

Pišejo nam iz Martinj vrha

Že dvakrat smo brali o Martinj vrhu. Tu imamo svojo KZ, najmočneje pa je razvit gozdno lesni odsek. Tov. manipulant se posebno trudi za dobavo orodja za delavce.

Tu je prevzela sedaj vse odkupe KZ. Upamo, da v bodoče ne bodo več hodili k nam uslužbenci iz okraja po službenih potih in pri tem pozabljali na svoje dolžnosti, stregli svoji strasti po naravi in tako delali sramoto ne samo sebi, ampak tudi drugim. Upamo, da KZ ne bo tako ravnala in tudi množične organizacije tega ne bodo več dopuščale.

Lepo se razvija pri nas tudi igranje. Letos so igrali že komedijo, zdaj pa bomo še dramo, pri kateri bo nastopilo več novih igralcev.

STRELSKA DRUŽINA V MLADINSKEM AKTIVU MLEKARSKE ŠOLE V ČIRČAH

Pred enim letom smo pri nas ustanovili strelsko družino in vanjo vključili večino mladincev našega aktiva. Zimski čas smo izkoristili za vaje v streljanju. Vključenih je 24 mladincev in ena mladinka. Med temi strelci je nekaj zelo dobrih. Naša strelska družina ni samostojna, vključena je v kranjsko strelsko družino. Na patrolnem teku, ki je bil izveden v počastitev Dneva JA, so sodelovali 3 strelci naše družine. Najboljši član je sodeloval na republiškem patrolnem teku v Ljubljani 17. decembra 1950. Resda strelska družina Kranj ni razpolagala z dobrim orožjem. Imeli so deset francoskih pušk. Pred enim mesecem so dobili tri mauzerice. Mladinski aktiv mlekarske šole tekmuje v počastitev 10 letnice OF tudi v streljanju. Da bi tekmovanje pospešili, so se razdelili po tekmovalnih skupinah. Kljub slabim puškam so nekateri mladinci dosegli dobre uspehe. Najboljša je bila prva tekmovalna skupina in med njo tovariši Nikolić Radivoj, Rajić Milorad in Ferfila Franc. N. R.

KULTURNI PREGLED

PREMIERA OTROŠKE IGRE

Pavel Golia: Jurček

Sindikalna skupina Prešernovega gledališča se nam je predstavila s svojo prvo premiero, z Golievo mladinsko igro „Jurček".

Golio, mladinskega pisatelja, naša publika najbolj pozna po njegovi Snegulčici ter Princeski in pastirčku. Poleg teh pa je napisal še vrsto mladinskih iger in drugega. Njegov Jurček je vesela mladinska pravljična igra, ki pa prav tako rada privablja tudi odrasle.

O predstavi sami je treba reči, da je bila enovita in ubrana. Delo sta režirala France Trefalt in Marjan Cigoj. Njuna koncepcija režije je bila sicer pravilna, vendar sta šla ponekod preko zamisli pisatelja. To je dalo ponekod večji učinek, drugod pa spet ne. Tako n. pr. scena tretjega in četrtega dejanja, ko podzemske deklice prinesejo jedila. Prav gotovo tisti sceni nista posrečeno izvedeni. Prav tako ni pravilno režijsko postavljena vloga Meha.

Plesne vložke, če jih smem tako imenovati, je naštudirala tov. Piccoli. Ples zeleno oblečenih deklic je popolnoma odveč in niti ne daje vtisa plesa. Ples snežink pa je prav dobro in lepo naštudiran. Toda: ali nas ne spominja preveč na ples cigank iz Molièrove komedije „Izsiljena ženitev"? Mislim, da bi se za novo predstavo lahko naštudiral tudi nov ples, čeprav uprizarja to predstavo sindikalna skupina. Ne smemo pozabiti, da ljudje tega ne ločijo in prav tako mislijo, da je tudi to predstavo uprizorilo Prešernovo gledališče kakor prejšnje tri.

Kostumi in scena so v glavnem dobri. Posebno dobra je inscenacija drugega dejanja v gozdu. Posrečeni so tudi kostumi treh muzikantov. Oče in mati sta za svojo veliko revščino mogoče le predobro oblečena. Ne pozabimo, da vidimo iz dvorane kostum lepši, kakor je v resnici.

Tehnično osebje, ki smo ga bili pri prejšnjih predstavah zelo veseli, je tu močno popustilo. Nenehno premikanje zaves, slabo spojene kulise, bliski vedno na istem mestu in vedno enako močno, pozimi lepo zelene smreke, vse to so napake, ki jih bo moralo Prešernovo gledališče odpraviti.

Zdaj pa poglejmo, kaj so napravili za to predstavo igralci. Prav gotovo so najboljši Ivan Fugina, Janez Grašič in Mirko Cegnar.

Ivan Fugina nam je dal s svojim Petrom sijajno figuro, ki je žela za to mnogo priznanja tudi v dvorani.

Janez Grašič je postavil lik bebastega muzikanta popolnoma prepričujoče. Škoda zanj in za gledališče, da ni v poklicnem ansamblu.

Prav tako posrečeno odrsko ustvaritev nam je dal Mirko Cegnar, s svojim gostilničarjem. Zelo dobro je prehajal iz odurnosti v ponižnost in v zvijačnost, pa spet v robatost in skopost, ki je bila značilna za vaške gostilničarje.

Ostale vloge so bile več ali manj dobro odigrane. Francetu Trefaltu se je poznalo, da je bil preveč zaposlen z režijo. Anka Cimermanova je bila prav posrečen Jurček, mogoče tu pa tam nekoliko preženski, toda kljub temu nam je dala sliko naivnega mladega fantiča. Oba muzikanta, Jože Kovačič in Jože Pristov, sta se trudila, da bi napravila iz svojih vlog čim več. To se jima je kolikor toliko posrečilo, tako da smo lahko opazili napredek od lanskega leta. Pridobila sta predvsem na uglajenosti in sproščenosti. Tu pa tam se jima poznajo še vplivi prejšnjih vlog. Jelka Žagarjeva pa je v vlogi Jurčkove matere ugajala manj. To je stara igralka, ki se bo verjetno zelo težko privadila zahtevam poklicnega gledališča. Zlasti moti njen primorski dialekt.

Pri Margi Filec v vlogi nevihte in pa pri Metodu Mayerju v vlogi Vetra smo zapazili nekaj, kar so kranjski igralci skoraj popolnoma izgubili. Mislim namreč na patetičnost. Posebno je bilo to opaziti pri Margi Filčevi in dobro bi bilo, da bi gledališče to slabo stran odpravilo. Metod Mayer je bil na odru popolnoma isti Metod, ki ga srečavamo na ulicah z aktovko pod roko in to v gestah in glasu, poleg tega pa bi se lahko naučil tekst. Irena Oblakova je svojo vlogo dekle Urše kar zadovoljivo rešila.

Čeprav smo videli iz vsega, da je kar precej napak, ne smemo pozabiti, da je prav tako dosti dobrih stvari, toda teh navadno ne opisujemo in zato se zdi skoraj vsaka predstava, če preberemo o njej kritiko, slaba, kar pa seveda ni res.

Predstava Jurčka v Prešernovem gledališču je kot celota uspela in jo je vsekakor vredno pogledati. Mladi sindikalni skupini pa želimo mnogo uspehov in upamo, da jo bomo kaj kmalu zopet videli. Z malo večjo marljivostjo bi lahko imela predstava večji uspeh. Toda kar ni bilo danes, bo lahko jutri.

Tekmovanje pevskih zborov v čast 10. obletnice OF

V nedeljo 1. aprila so nastopili v okviru tekmovanja v čast 10. obletnice OF pionirski pevski zbori iz Tržiča, Križ, Škofje Loke in Reteč. Od moških zborov sta nastopila samo zbor iz Reteč in pred kratkim ustanovljeni zbor industrijskega podjetja iz Kranja. Nekaj plesov je pokazala tudi plesna skupina iz Godešiča, za zaključek pa je zaigral jazz iz Reteč. Veliko dvorano predilnice na Trati so popolnoma napolnili delovni ljudje iz okolice.

Vsi pionirski zbori so pokazali precej visoko kvaliteto. Saj je pionirski zbor iz Reteč dosegel 84%, tržiški 70%, škofjeloški in križevski pa 65% točk.

Majhna udeležba pionirskih pevskih zborov na tem tekmovanju ima svoje vzroke: v preteklem letu je nastopilo na pionirski pevski reviji 17 pionirskih zborov, od katerih je pa določeno število pokazalo še začetniške kvalitete. Nekaj zborov je v reorganizaciji. Iz tega sklepamo, da je število prijavljenih zborov zato tako nizko, ker niso upali, da bodo mogli doseči prva mesta. Seveda je to pojmovanje popolnoma zgrešeno, ker ni namen tekmovanja, da določa vrstni red nastopajočih, temveč da poživi delo. Zato smo mnenja, da bi prav lahko nastopili pionirski zbori iz Škofjeloške gimnazije, Šenčurja, Predoselj in drugih bližnjih krajev. Oddaljeni kraji, kakor Žiri, Jezersko, Železniki, ki imajo tudi dobre pionirske zbore, pa se niso mogli udeležiti tekmovanja zaradi oddaljenosti.

Pač pa se vsi pionirski zbori pripravljajo na krajevne proslave OF.

Izmed moških zborov sta nastopila samo moški zbor iz Reteč, ki je dosegel 78% in zbor LIP-a Kranj, ki je dosegel 75% dosegljivih točk. Iz teh rezultatov je razvidno, da sta oba zbora dosegla precejšnjo višino. Kakor pri pionirskih zborih, je tudi pri moških zborih prevladovalo mnenje, da gredo lahko na tekmovanje samo zbori, ki morejo računati na najboljše rezultate. Dupljanski moški zbor, ki je dosegel že precejšnje uspehe, ni nastopil. So pa še zbori, ki bi se vsekakor lahko udeležili tekmovanja.

Dekleta iz Godešiča so izven tekmovanja nastopila z ljudskimi plesi. Pokazale so dovolj znanja, vendar so skupno s fanti že uspešneje nastopila.

K tekmovanju se je prijavil tudi jazz KUD-a iz Reteč, ki je tehnično dovršeno igral.

LEP JUBILEJ

Te dni bo star 94 let tovariš Vidmar Jurij iz Trebije. Jubilant je prava zavedna gorenjska korenina in čutimo se dolžne, da o njem in njegovem življenju napišemo par vrstic. Tovariš Vidmar Jurij izhaja iz revne bajtarske družine. Izučil se je za tesarja in s trdoto služil svoj kruh in preživljal s težavo sebe in svojo družino. Poskusil je razne krvosese, ki so pili kri delavcu in ga izkoriščali. Delal je do visoke starosti in ni opešal kljub vojnim grozotam, ki jih je preživel v preteklih vojnah, posebno pa v zadnji, ko je prestal vsa grozodejstva fašističnega terorja. Družina njegovega sina je bila med prvimi simpatizerji NOB. Leta 1943. so prihrumeli Nemci na njegov dom, ga obkolili in pokazali eno izmed svojih podlosti. Ko je bila hiša obkoljena so bili v njej jubilant, njegov sin in sinova žena. V hišo so prihrumeli Nemci zbrali odpadke lesa, ker je bil imenovani tesar, kakor tudi njegov sin, ter odpadke polil z bencinom. Vidmarja je gestapovec nato še nekajkrat udaril s samokresom po čelu, da se mu je takoj vlila kri in se je onesvestil, nato so pa Nemci odšli iz hiše in jo zaklenili, ko je bila že skoraj vsa v ognju. Po srečnem naključju so se nato vendar prav vsi rešili iz hiše in pobegnili kljub prepričanju Nemcev, da bodo žrtve žive zgorele v zaklenjeni hiši. Tov. Jurij je prestal grozote te vojne, danes pa je sprejet v članstvo Zveze borcev. Vseskozi pridno zasleduje našo gospodarsko politiko in se z njo popolnoma strinja. Ni nergač, pač pa razume današnji položaj, razume da naše vrhovno politično vodstvo vodi pravo politiko. Zanika trditve nekaterih nergačev, ki trdijo, da še ni bilo nikdar tako slabo pri nas, kot je sedaj, in jim prikazuje obratno, da še nikdar ni bilo tako dobro v Jugoslaviji, kot je danes v novi Jugoslaviji, kot večkrat pravi. Kot najstarejši zna raztolmačiti ljudem, kakšno življenje so imeli včasih in kakšno življenje imajo danes. Samo nekaj pa rad pogodrnja, in sicer, da „Vipavca" ni. Je zvest čitatelj vseh dnevnih časopisov, posebno pa mu je priljubljen Kmečki glas. Po cele dneve prebira tudi ostale napredne knjige. Je ljubitelj Prešernove knjižnice, ki jo je za leto 1951 že vso prebral. Udeležil se je tudi volitev v Ljudsko skupščino LRS že ob pol osmi uri zjutraj, čeprav je oddaljen skoraj 1 kilometer. Z nasmehom je prišel na volišče in po opravljeni dolžnosti tudi z nasmehom odšel. Vseskozi je bil napredno usmerjen, pa je tudi danes. Želimo mu, da bi dosegel 100 let!

Vsem bralcem našega lista

Sekcija koroških borcev ZB NOV in Klub koroških Slovencev v Mariboru sta ob smrtni obletnici Prežihovega Voranca podarila vdovi Mariji Kuharjevi na dom v Prežihovem vrhu pri Kotljah lepo umetniško spominsko knjigo. Množični kolektivi so v to knjigo dajali svoja posvetila. Posetniki tega historičnega kraja pa se bodo tako tudi lahko vpisali v knjigo posetnikov.

V zvezi s spominsko knjigo se je osnoval tudi Sklad Prežihovega Voranca za kulturne potrebe koroških Slovencev. Ta naj bi dopolnjeval gmotno pomoč našim neosvobojenim bratom po navodilih Demokratske fronte delovnega ljudstva v Celovcu.

Postavili smo si v nalogo, da podpremo akcijo letovanja in ekskurzij, predvsem ogrožene šolske mladine: dijaške, delavske, obrtniške in kmečke mladine. Potrebno je, da utrdimo z ogroženo mladino tesne stike, da se povežejo z nami in oborože proti nasilni germanizaciji. Ob letovanju na morju bi se jim nudila primerna vzgoja in pouk v materinščini. Ob prihodih in obiskih pa bi se njim delili tudi knjižni darovi.

Ako bi dal sklad zadostna sredstva, bi po potrebi dali v tisk v Celovcu prvo berilo za pouk v materinščini.

Za 10. obletnico OF smo razposlali vsem odborom ZB NOV, OF, na okrajne ljudske prosvete, okrajnim sindikalnim zvezam in mnogim kolektivom in kulturno prosvetnim ustanovam prošnjo, da od svojih članov zbero prispevke za Vorančev sklad v Mariboru in ga po priloženi položnici nakažejo **Narodni banki FLRJ: 11 — na ček. rač. št. 64-1-90 603-29.** V želji, da se strnejo v narodno obrambno delo vse množične organizacije in kolektivi, **naprošamo tudi Vas, da nam propagirate plemenito zamisel**, za akcijo v pomoč vsem ogroženim Slovencem v Avstriji, Italiji in Madžarski. Dočim smo mi dočakali svobodo, so oni, ki so se tudi borili v zadnji vojni z nami in doprinesli težke žrtve še vedno predmet raznarodovanja. Naša narodna dolžnost nam veleva, da pomagamo z vsemi svojimi močmi, kakor so v skupni borbi za narodno osvoboditev tudi oni nam pomagali!

Le z dejanji bomo rešili koroško vprašanje, kajti Koroška ni izgubljena, dokler mislimo nanjo in delamo zanjo!

Klub Koroških Slovencev v Mariboru.

Janko N. Rogelj:

Vaška kronika

Za časa mojih počitnic v Sloveniji, ko sem stanoval v hiši mojega očeta, sem spal v mali čumnati. Imela je dvoje oken: Eno okno je odpiralo razgled na snežene kamniške planine, drugo na domačo vas. Na oknih so v malih lončkih rastle lepe in bujne cvetlice, med katerimi je kraljeval s sončnimi cveti rdeči ciklamen. V mogočni in čudotvorni jutranji zarji, ki je vstajala izza Kočne in Grintavca vsako jutro, so te sveže cvetlice širile prijeten duh, ki človeka tako toplo spominja na svoj dom izza mladih let.

Odprl sem okno, v čumnato je pihljala sveža spomladanska sapica, ki tako božajoče prija človeškim prsim. Prvi sončni žarki so pogledali skozi okno na pobeljene stene. Na dvorišču sta zapela kar dva zgodnja petelina ter otvorila kokošji koncert, da uho prisluhne in oči se odprejo na široko.

Mimo hiše priškriplje voz; zgodnji voznik priganja žival, da pospeši vožnjo na jutranje delo.

Dobro jutro, zlato jutro, se je pričelo na deželi, kjer hiš'ca na samem stoji.

Kako lepo je vse to, ko se človek po dolgih letih povrne v svojo rojstno vas. To je duševni užitek, o katerem marsikdo sanja, ki že leta in leta ni videl domače zemlje.

In dosti jih je izven slovenske zemlje, ki bi še enkrat radi živeli v družbi svojcev in prijateljev izza mladih dni.

Iz mladega in rosnega jutra je nastal svetel in jasen dan, poln sončne svetlobe, da je preko smrekovega gozda zadišalo po ozonu. Takrat pa sem stopil do sosedov, da se pozdravimo in pogovorimo o časih, odkar se nismo videli.

Naša vas je bila pred prvo svetovno vojno pristno in samoraslo selo, naseljeno z velikimi in malimi kmetovalci, za nameček je imela nekaj obrtnikov in bajtarjev. Obe svetovni vojni pa sta spremenili rast in lice, dodali nove vaščane in naseljence. Vas se je dotaknila mesta Kranja ter se z istim spojila z narastkom novih hiš in tovaren. Danes je vas Primskovo predmestje rastočega in razvijajočega se mesta Kranja. Izgubila je idealno zamišljeno samostojnost, z njo tudi marsikateri vaščan, ko so ga obkoljevali novi naseljenci. To niso bili kmetovalci, to so bili preprosti delavci, ki so prišli na delo v nove in dozidane tovarne. Njive in gozdiči med staro vasjo in vodo Kokro so izginili, na njih so postavljene preproste, a vendar čedne delavske hiše.

Dvojna miselnost se razvija v tej vasi, kmet in delavec danes sedita skupaj na sejah vaškega odbora, kar povzroča včasih ozkosrčno nerazumevanje: k d o bolj razume svoj položaj.

Tu se izživlja sedaj čisto novo življenje v okvirju novega reda in novih zakonov. Mladina je dovzetna in sprejema, ker je prepričana, da gradi sebi novo in trajno bodočnost. Starejši ljudje sprejemajo novotarije bolj počasi, ker se držijo starega reka: Kakor je oral oče, tako naj orje tudi sin.

Zadnja vojska je prinesla na meje naše vasi obrambne trdnjavice ali bunkerje, kakor da je vas važna vojaška postojanka. Pri lesenem mostu med Primskovom in Rupo je še stara jugoslovanska vojska postavila nad žagarjevim jezom močno utrjen bunker. Še danes stoji tam in samotari, ker ga je prehitro zapustila umikajoča se kraljeva armada. Pri nekdanjem železnem mostu med Primskovem in Klancem samuje drugi bunker, katerega so napravili zeleni Nemci. Za vasjo, na polju ob vaški cesti, ki drži v Šenčur, je v zemljo zarit tretji bunker, nemško delo iz betona in železa. Ta bunker je stražil novopostavljeno nemško radijsko oddajno postajo.

Cesta skozi vas je bila za časa nemške okupacije zasilno tlakovana, da ni prašila hiše, a kar je bolj važno, da se je promet vršil v boljšem redu.

To so ostanki zadnje vojne, ki dajejo vasi mrzlično lice, a vaščanom mrke poglede, ko se spomnijo tistih mračnih vojnih dni. Zaklonišča pred bombniki ni imela naša vas, Kranj jih je imel ob Jelenovem klancu. Kadar so brneli ameriški bombniki preko vasi, so vaščani pohiteli v log ob Kokri ter čakali tam, dokler niso zrakoplovi preleteli bližnje gorske vrhove.

Ko so se ameriški zrakoplovci vračali, se jih niso bali do časa, dokler se ni dogodil slučaj, da je na povratku ameriški bombnik stresel par bomb za vasjo pri radijski oddajni postaji, da jih ni bilo treba nesti nazaj v Italijo.

Vaščani pravijo, da so bili to strašanski in pretresajoči zrakoplovni „pohodi" preko kranjske kotline: kar tresla se je zemlja pod nogami.

In vse to so preživeli mnogi izmed njih, a ne vsi; usoda je hotela, da so padli kot talci, da so bili odpeljani v nemška koncentracijska taborišča ali da so padli v bratomorni borbi, izbirajoč si to ali ono stran tedanje miselnosti.

Obsovraženi so danes še vsi tisti, ki so ob nemški okupaciji izdajali nedolžne ljudi radi osebnega sovraštva ali radi tega, da so se prikupili „kulturnim" Nemcem. Na račun takih posledic je pogorel mlin na Rupi, a ko je gorel mlin, pravijo ljudje, so v neki hiši tisti čas nemški junaki glodali pečene piške.

Ko so se Nemci pripravljali na odhod, takrat pa je prišlo do odločitve. Nekateri so šli z njimi, ne dosti, drugi so pohiteli k partizanski vojski ter jim ponudili „takojšnjo" pomoč.

Iz takšnega testa so vaščani, ne vsi, posebno ne mladina. Govoril sem z mnogimi, imajo različne okuse, a končno prihajajo do skupnega izhoda: Vojne potežkoče so za nami, ostali smo na svoji zemlji, sedaj

(Nadaljevanje na 4. strani.)

TEDENSKA KRONIKA

S tatvino se je preživljala. Pred okrajnim sodiščem se je sredi marca zagovarjala zaradi večkratne tatvine **Jurak Marija**, doma iz Celja. Mlada tatica je v lanskem poletju naredila kar več takih „podvigov". Izpred kavarne v Mariboru je ukradla Seršen Anici žensko kolo, vredno 10.000 dinarjev. Kmalu za tem je izvršila vlomno tatvino v prostore Breznik Anice, kateri je skrivaj odvzela ključe od stanovanja, kjer je izmaknila več metrov blaga, več kosov perila in 4 kg mila v skupni vrednosti 11.000 dinarjev. Poleg tega je odnesla še nekaj ženskih oblek.

Mesec dni za tem se je zasidrala v Ljubljani, kjer je začela s svojimi akcijami. Iz stanovanja Vovk Mihaele je odnesla veliko ženskih oblek, perila, obutve in gotovine v skupni vrednosti 25.000 dinarjev. Jurakova je bila zaradi tatvin že petkrat pred sodiščem. Vsakokratna kazen jo ni poboljšala in se je ponovno predala tatinskemu poslu. Pri njenem, ljudstvu škodljivem delu pa jo je zasegla roka pravice. Sodišče v Kranju ji je pravično prisodilo 3 leta odvzema prostosti.

Brez materinskega čuta. — Kristanc Angela iz Šenčurja je mlada mati. To ni nič hudega, če ne bi ravnala s svojim 2 in pol meseca starim otrokom tako nematerinsko: v jaslih Iskre je lansko jesen iz sovraštva vrgla hčerko na povijalno mizo, kar je povzročilo, da je bil otrok dalj časa nezavesten. Tudi drugače ni s hčerko nič kaj nežna in ravna z njo malomarno in surovo, zato jo sedaj oskrbuje njen nezakonski oče. Tako ravnanje z otrokom je več kot nenaravno, pa jo je sodišče za to obsodilo na dva meseca zapora, kjer bo, upamo, trezno lahko premislila svoje nesmiselno početje.

Nepravičen napadalec. — V Škofji Loki so imeli v februarju fizkulturno veselico. Dolenc Alojz iz Stare Loke je gotovo pogledal malo pregloboko v kozarec, sicer ne bi brez kakršnega koli vzroka napadel Lotrič Franca iz Škofje Loke ter mu z nekim trdim predmetom prizadejal težje poškodbe. Ranil ga je na zunanji strani gornje čeljusti globoko v ustno steno, mu zbil dva zoba in več poškodoval. Poleg tega pa mu je še zlomil kost na sredincu desne roke.

Dolenc je bil enkrat že kaznovan zaradi pretepa v Godešiču, kjer je napadenemu zlomil obe roki. Kazen še ni prestal, zato mu je sodišče prisodilo kazen 8 mesecev zapora s prisilnim delom.

SPOMINSKI DNEVI

6. aprila 1941. Nemčija in Italija napadeta Jugoslavijo.

11. aprila 1944. Nemci napadejo položaje naše XXX. Divizije iz Žirov. Njihov napad se je izpremnil v poraz, pri katerem so imeli okoli 150 mrtvih in ranjenih.

DEŽURNA SLUŽBA

Od 7. aprila dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranja in Kranj-okolice dr. Bežek Josip, tel. 353. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Železničar Kranj je dosegel že drugo zmago v tekmovanju za 10. obletnico OF

V nedeljo popoldan je bil v Kranju odigran dvoboj iz drugega kola tekmovanja za cup Slovenije 1951 v namiznem tenisu med II. ekipo domačega Železničarja in Železničarja iz Šentpetra na Krasu.

To tekmovanje je organizirano v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF.

Zmagala je domača ekipa z rezultatom 6:1. Za domače so nastopili: Kuster, Rebolj, Ferluga in Humerjeva. To je že druga zmaga te ekipe. Prejšnjo nedeljo so v prvem kolu v Tržiču premagali ekipo Ljubelja tudi s 6:1.

V petek nastopajo v III. kolu v Radovljici proti ekipi TD Radovljica. Rezultat tega srečanja pa je že težje napovedati.

Namiznoteniški igralci Izraela v Kranju

V nedeljo so v Kranju nastopili državni reprezentanti Izraela v namiznoteniškem srečanju proti domači ekipi Železničarja. Dvoboj je bil odigran v zgornji dvorani Sindikalnega doma, na odru, ki sicer ne ustreza popolnoma takim prireditvam, vendar pa prireditelj ni drugače dobil dvorane, kot da se dvoboj odigra na odru. Tudi oder ni bil primerno dekoriran z ozirom na pomembnost srečanja.

Goste so pozdravili samo namiznoteniški igralci in jim v spomin poklonili spominsko zastavico. Pogrešali pa smo zastopnike oblasti itd.

Kaj lahko rečemo o samem dvoboju? Gostje so se nam predstavili kot zelo dobri igralci, ki v vseh elementih obvladajo namizni tenis. Vidna pa je razlika med njihovim načinom igre in sistemom naših igralcev. Na kak uspeh v pogledu končne zmage proti državni reprezentanci nismo mogli računati, zato je precej neumestno mnenje publike, češ kaj boste govorili, ko pa ne zmagate. Za goste sta nastopila Vardi in Pfefferbam, za Kranj pa Ahačič M. in Gramatčikov. Vardi je bil veliko boljši kot njegov partner in je tudi oba naša igralca odpravil precej gladko s 3:0, Pfefferbam pa je moral vložiti precej truda, da je premagal Gramatčikova, še več pa proti Ahačiču, kjer mu je pomagal tudi naš igralec sam, ko ni znal izkoristiti prednosti v prvem tretjem in četrtem setu. Ahačič je vseeno dal eno svojih boljših iger, boril se je vztrajno za vsako žogo, in kakor rečeno izpolnil pričakovanja. Ne moremo pa tega trditi o našem drugem igralcu Gramatčikovu, ki je šel v borbo s preveč optimizma. Ni se boril, ko je nasprotnik vodil, ni pa znal obvladati tudi samega sebe v razburljivih trenutkih. Tudi mu ne pristoja tako nastopanje kot ga je pokazal v nedeljo. Več skromnosti, Gramatčikov, in uspehi bodo boljši!

Naša igralca sta bila najbližja zmagi v igri dvojic, kjer sta z zmago v tretjem in četrtem setu izenačila stanje v setih na 2 : 2, nato pa v petem setu nenadoma popolnoma popustila.

Tehnični rezultati:

Vardi : Ahačič 3:0, Pfefferbamn : Gramatčikov 3:0; Vardi-Pfefferbamn : Ahačič-Gramatčikov 3:2; Vardi-Gramatčikov 3:0 in Pfefferbamn : Ahačič 3:2. Končni rezultat: Reprezentanca Izraela : Železničar Kranj 5:0. — H koncu pa še o publiki. Na namiznoteniških prireditvah, posebno mednarodnih srečanjih je običaj, da gledalci zapuste dvorano šele po koncu srečanja. Če pa se že mora oditi, se to stori med odmorom, ne pa sredi tekmovanja. To naj si kranjska publika zapomni.

Sploh pa mislim, da je zelo slabo spričevalo za celotno športno publiko Kranja, da je temu mednarodnemu srečanju prisostvovalo, reci in piši, samo 150 gledalcev.

MLADINSKA LIGA

V II. kolu mladinske nogometne lige Slovenije je bila v nedeljo dopoldne na težkem blatnem terenu v Kranju odigrana prvenstvena nogometna tekma med mladinci Korotana in Branika iz Maribora, ki je končala z zmago domačega moštva 4 : 2 (2 : 2).

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Četrtek, 5. aprila ob 20. uri, B. Nušić: „Narodni poslanec" — izven.

Sobota, 7. aprila ob 18. uri, P. Golia: „Jurček" (zaključna predstava za šole).

Nedelja, 8. aprila ob 16. uri, Tavčar-Šest: „Cvetje v jeseni" — izven.

Torek, 10. aprila ob 20. uri, B. Nušić: „Narodni poslanec" — izven.

Koncerti

Oblastno in republiško tekmovanje kulturno umetniških skupin v počastitev 10. obletnice OF bo v Kranju **7. in 8. aprila.** Na tekmovanju nastopajo ljudsko plesne ter instrumentalne skupine in pevski zbori ter solisti iz Kranja in okolice, Jesenic, Radovljice, Kamnika ter Ljubljane-okolica. Vse prireditve se vrše v kino dvorani sindikalnega doma. Vabljeni!

Kino

„Storžič" Kranj: od 10. do 12. aprila, ameriški film „Noč v Casablanci".

„Svoboda" Stražišče: od 6. do 9. aprila, angleški film „Ljubavna zgodba".

„Predilec" Škofja Loka: 7. in 8. aprila, jugoslovanski film „Čarobni meč".

Tržič: od 6. do 8. aprila, ameriški film „Večna Eva"; 11. in 12. aprila, češki film „Slutnja".

ZAHVALA

Vsem, ki ste našega Marijana spremili do preranega groba in mu darovali vencev, iskrena hvala. Prav posebno smo dolžni zahvalo njegovim tovarišem pekom ter prostovoljni gasilski četi Kranj. — Vsem iskrena hvala.

Družina Žagarjeva.

CENE NA KRANJSKEM ŽIVILSKEM TRGU 2. APRILA

Zelenjava:

Kislo zelje 22—25 din, kisla repa 15 din, solata 66—140 din, radič 51—100 din, motovilec 100 din, česenj 400 din, čebula 200 din, krompir 22—30 din, fižol 90 din, čebuljček 250 din za kg.

Sadje in drugo:

Jabolka 80—100 din, sladkor-kristal 480 din, paprika mleta 500 din, moka krušna 150 din, moka ajdova 120 din, jajca od 10—12 din komad, surovo maslo 450 din, kaša 80 din, krhlji 120 din, orehi-celi 120 din, orehi-luščeni 500 din, sir 350 din za kilogram.

Mesni izdelki:

Slanina suha 400 din, prekajeno suho meso 300—340 din, mast 500 din za kg.

ŠAH

Prireja: ing. Sikošek Boris

V Kranju so se pričela sindikalna moštvena tekmovanja. Nastopa 10 moštev in sicer: MLO, Inteks, Tiskanina, Iskra, industrijska šola „Iskra", gospodarska šola „Iskra", Prosveta, Sava, OLO in Projekt.

V prvem kolu je bila med Iskro in MLO na drugi deski odigrana ta-le partija:

Španska igra

Beli: Komaromi (Iskra) Črni: Žužek (MLO)

1. e2—e4 e7—e5 2. Sg1—f3 Sb8—c6 3. Lf1—b5 f7—f6? (Črni po nepotrebnem slabi kraljevo pozicijo. Za kmeta na e5 ni bojazni, ker po Lc6 : dc6 : Se5 : Dd4 črni dobi kmeta nazaj z enako igro. Pravilno je 3. — — a6 ali Sf6) 4. 0 — 0 (Preveč pasivno nadaljevanje. Beli mora osvojiti središče. Po 4. d4 bi obdržal veliko prednost. N. pr. 4. d4 ed4 : 5. Sd4 : Lc5 6. Sf5 z močnim pritiskom na črnega kralja. Sedaj pa črni zasede to važno središče.) Lf8—c5 5. Sb1—c3 (Z 5. c2—c3 bi beli še vedno imel premoč v središču, ker bi pretil d4. Tako pa prevzame iniciativo črni.) 5. — — Sg8—e7 6. Sc3—e2 d7—d5! (Črni se polasti središča) 7. e4—d5 : Se7—d5 : 8. Lb5—c6 : 9. Se2—g3 0—0 10. d2—d4 Lc5—d6 11. c2—c4 Sd5—b4 12. Dd1—b3 c6—c5 13. d4—d5 f6—f5! (Začetek nevarnega napada. Črni je dosegel izrazito prednost v središču. Oba lovca pa mu jamčita, da bo imel črni v njih veliko oporo za napad.) 14. a2—a3 Sb4—a6 (Prepodi črnega skakača na slabo odmaknjeno polje, vendar je prednost črnega očitna.) 15. Db3—c3 (Računajoč na naslednjo potezo črnega, beli pripravlja napad.) e5—e4 16. Sg3—h5! Tf8—f7 17. Sf3—g5 Tf7—e7 18. Sg5—h7 : (?!) (Dvomljiva žrtev skakača, ki je prehitra.) Ld6—c5? (Boljše je Kh7 : 19. Lg5 Kg6 itd. z enako igro. Tako pa sledi konec.) 19. Dc3—h3 Kg8—h7 : Črni je v neugodnem položaju. Skakača črni še mora vzeti. Igra bi bila še težka.) 20. Sh5 f6 : + ! ! Kh7— g6 21. Dh3—h5 + Kg6—f6 22. Lc1—g5 mat.

mali oglasi

Februarja na poti Herpelje—Kozina do Divače izgubljeno sindikalno izkaznico št. 99949 in mladinsko izkaznico, obe na ime Sturm Karol, proglašam za neveljavni.

Prodam levoročni čevljarski stroj. Ogled na Primskovem 83.

Prodam dve leti staro brejo kozo. Golob Feliks, Orehek 71, Kranj.

18. marca od Planine do čevljarske zadruge izgubljen ženski visoki čevelj, prosim vrniti proti nagradi na upravo lista.

Manjše posestvo z gozdom, pripravno za obrtnika v bližini Litije, zamenjam za manjšo hišo z večjim vrtom ali njivo v bližini Kranja. Naslov v upravi lista.

Proda se nov globok otroški voziček. Poizve se na upravi lista.

Zamenjam slamo za gnoj. Poizve se v upravi lista.

Obrtne!

Obveščalo cenjene stranke, da je z dnem 2. aprila 1951, dalje delovni čas v brivsko frizerskem salonu MLO Kranj, vsak dan neprekinjeno za moške in ženske od 6. ure zjutraj do 21. ure zvečer.

Brivsko frizerski salon MLO Kranj

(Nadaljevanje s 3. strani.)

gradimo novo državo. Prosto in svobodno so mi pripovedovali in razlagali svoja mišljenja. Pred enajstimi leti, ko sem bil tam na obisku, so bili bolj previdni. Takrat so slutili, da je za vsakim grmom tajen policist, ki prisluškuje razgovorom. Tega nisem opazil sedaj, ker nihče me ni povabil, da greva na polje, kjer bova sama govorila ter tudi vsak čas videla, če se nama kdo približuje, da lahko spremeniva pogovore na dobro letino.

Tako sem hodil prve tri dni po vasi, da dobim domače vaške vtise in mnenja. Mnogi so bili iskreni, nekateri tudi zavajalni, stalni nezadovoljneži, prav taki, kot so bili 1925. in 1938. leta, ko sem bil tam na obisku.

Pri nas doma je še vedno kovačnica na delu, pri sosedu še obratuje vodna žaga, sosed Francelj vodi svojo krojačnico s pomočniki ter ima vedno dosti dela, na vasi zidajo zadružni dom, kmetje so se pogovarjali o obdelovalni zadrugi, takrat še zelo dvomljivo, a pred tednom sem dobil pismo, v katerem so navedena imena kmetov, ki so se vpisali v zadrugo. Na moje začudenje so baš tisti, ki so najbolj ugovarjali tej novotariji.

Obiskal sem nekdanjo ljudsko šolo, v kateri sem pričel trgati hlače pred 48 leti. Razredi polni otrok. Govoril sem z učitelji, razkazali so mi staro in novo šolo, šolsko kuhinjo, kjer so bile pripravljene jestvine za šolarje. Za časa mojih šolskih let niso imeli te postrežbe.

Koncem vasi je sedaj tudi brivnica za moške in česalnica za ženske. In kako so bili vedno zaposleni; precej časa sem moral čakati, da sem prišel na vrsto. Tudi ženske so stale v vrsti.

Obiskal sem ob glavni cesti sina mojega bratranca, ki vodi svojo lastno kolarnico, opremljeno z modernimi stroji. Vedno je zaposlen, dovolj ima dela.

Za vasjo je radijska oddajna postaja za Ljubljano. Postavljajo baš sedaj moderni oddajni stolp, kakršne vidimo v Ameriki. Tudi to sem si ogledal. Odgovorni inženir je bil zelo prijazen in postrežljiv, razkazal mi je vso radijsko opremo. Pripovedoval mi je, da je bil pred vojno v New Yorku, kamor je prispel z jugoslovansko ladjo, na kateri so preizkušali različne radijske valovne dolžine. Pogovor z njim je bil nadvse zanimiv.

Nad vasjo je krožil isti čas zrakoplov, prav v mali višini, za mene nekaj posebnega, ker še nikoli nisem videl zrakoplova nad našo vasjo. Po cesti je privozil tovorni avtomobil, ameriškega izdelka. Kar čutil sem, da Amerika res ni več daleč od Slovenije. In to je res. Pred 36 leti mi je vzelo 30 dni iz Slovenije v British Columbia, Canada, a moj povratek v Ameriko se je pričel v Ljubljani na sredo zgodaj zjutraj in v petek zvečer sem bil v Clevelandu. Kako je majhen svet, kako blizu je že moja rojstna vas.

To vaško kroniko ali opis vam dajem s pojasnilom, kaj sem videl in slišal in čutil drugi dan mojega bivanja v domači vasi. Mislite tudi vi, kaj bi našli novega in spremenjenega v vaši rojstni vasi, kadar se povrnete. Na vse to morate biti pripravljeni, da boste razumeli tek novega življenja. To ni več „stari kraj"; radio in zrakoplov ne poznata več mej, razdalje so postale tako majhne, da smo postali bližji sosedje z vsakim narodom ali deželo na tem svetu. W. L. Willkie je imel prav, ko je zapisal: „This Is One World". (To je en svet.)

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Telatko Marijan. — Naslov uredništva in uprave: Kranj, Ljubljanska cesta 1/II. — Telefon št. 475. — Izhaja vsak četrtek. Letna naročnina znaša 130 dinarjev. — Štev. ček. položnice 624-90200-7. — Tiska Gorenjska tiskarna, Kranj 2004 51